

ЛЮПОЛ І. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри цивільного процесу

ВИДИ АПЕЛЯЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Право на апеляційний перегляд справи являється вагомим чинником отримання законного та обґрунтованого рішення. Право на перегляд в апеляційному порядку судових рішень, що не вступили в законну силу, закріплено на конституційному рівні та вважається складовою права на судовий захист. Однак, неможливо розглядати інститут перегляду судових рішень в апеляційному порядку без дослідження видів апеляції в цивільному процесі. Цивільний процесуальний кодекс України (далі ЦПК) не закріплює чітких видів апеляції, але аналіз його норм надає можливість виділити повну та неповну апеляцію.

Частини 1 і 2 ст. 303 ЦПК України закріплюють загальні правила перевірки апеляційним судом законності та обґрунтованості рішень суду в межах доводів апеляційної скарги та заявлених у суді першої інстанції вимог. Дослідження доказів апеляційним судом відбувається у випадках коли суд першої інстанції досліджував їх з порушенням порядку, неправомірно відмовив у їх дослідженні або якщо неподання до суду першої інстанції доказів було зумовлено поважними причинами.

Стаття 295 у частині 2 ЦПК України зазначає, що при оскаржувані судового рішення слід зазначати в чому саме полягає незаконність та необґрунтованість судового рішення. Крім того, обов'язково зазначаються нові обставини, що підлягають встановленню, докази, що підлягають дослідженню чи оцінці та обґрунтування поважності причин неподання доказів до суду першої інстанції, заперечення проти доказів, використаних судом першої інстанції.

Однак, ч. 3 і ч. 4 ст. 303 не обмежує апеляційний суд доводами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права та якщо поза увагою доводів апеляційної скарги залишилась очевидна незаконність або необґрунтованість рішення суду у справах окремого провадження, таке рішення буде перевірено в повному обсязі.

Тобто, при неповній апеляції, апеляційний суд переглядає справу на підставі фактичних обставин справи, що були предметом дослідження у суді першої інстанції та на які вказували скаргники у апеляційній скарзі.

При повній апеляції особам, які беруть участь у справі, дозволяється пред'являти в апеляційний суд разом із фактами і доказами, які вже були предметом розгляду суду першої інстанції, нові факти і докази. В такій

ситуації апеляційні суди, що діють за принципом повної апеляції, не вправі повертати справу на новий розгляд до суду першої інстанції, а зобов'язані самі ухвалювати рішення по суті. Апеляція в даному випадку має за мету не тільки виправлення упущень суду, але й усунення помилок навмисних або ненавмисних самих сторін [1, с. 856].

З урахуванням останніх змін, що були внесені під час реформування судової системи, слід визнати, що при перевірці прийнятих у справі рішень має місце повна апеляція, а при перевірці в апеляційному порядку ухвал – неповна апеляція [2, с. 546].

Як вбачається із наведеного, порядок розгляду справ при повній і неповній апеляції має певні відмінності. Неповна апеляція в першу чергу свідчить про перевірку апеляційним судом рішення суду першої інстанції і при певних умовах перегляд справи по суті, а повна апеляція направлена на повторний перегляд справи по суті, тобто поряд з перевіркою правильності винесеного рішення, здійснюється новий (повторний) розгляд справи.

При повній апеляції апеляційний суд досліджує фактичну сторону справи у повному обсязі, тобто здійснює ті ж самі дії, пов'язані з дослідженням обставин справи і оцінкою доказів, що й суд першої інстанції. В даному випадку має місце повторний новий розгляд справи, який здійснюється в апеляційному суді.

Завдання апеляції – надати гарантію справедливості рішенням на реалізацію права на судовий захист тому, перевагами повної апеляції можна вважати, що факт подвійного розгляду дає змогу усунути помилки та забезпечується дотримання законності, адже вища інстанція наділена більшою судовою владою. До недоліків повної апеляції слід віднести зловживання правами з боку учасників процесу щодо надання доказів та зниження ролі суду першої інстанції (суди дублюють один одного). Та варто зауважити, що обмеження повноважень апеляційного суду призводило до скасування рішень касаційною інстанцією.

Неповна апеляція відповідає принципу змагальності та дисципліну учасників судового розгляду, змушуючи їх надавати всі докази до суду першої інстанції. Однак, умови можливості прийняття апеляційною інстанцією до розгляду нових доказів мають бути вичерпно деталізовані в законі (поважність причин неподання доказів).

Підсумовуючи, можна зазначити, що за нормами діючого цивільного процесуального законодавства, в Україні діє як неповна апеляція так й в окремих випадках повна апеляція.

Список використаної літератури:

1. Курс цивільного процесу : підручник /В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін. ; за ред. В.В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
2. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. д.ю.н. проф. Р.М. Мінченко – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 720 с.